

"PROLETAREC"
JE DELAVSKI
LIST ZA
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P. GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Entered as second-class matter December 6, 1931, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 10. DECEMBRA, (DECEMBER 10.) 1931.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

DRUGI
NAJSTAREJŠI
jugoslovanski
socialistični list.

ST. — NO. 1265

LETO—VOL. XXVI

MILIJARDA DOLARJEV V POMOČ VELEKORPORACIJAM

VLADA ZA PODPIRANJE PRIVATNIH INTERESOV NA LJUDSKE STROŠKE

Železniške družbe, zavarovalnice in banke v stiski.

Nizanje plač se nadaljuje.—Beda brezposelnih

Zedinjene države so v ekonomski krizi, kakor še nikoli poprej. Dogajale so se panike tudi v prošlosti, imeli smo finančne polome in milijone brezposelnih, ali to so bili le periodični pojavi, ki so prešli. Kapitalistični listi zdaj tožijo, da že petdeset let nismo imeli take krize kakor je danes. V resnici jo v tako velikem obsegu še nikoli ni bilo. Dosedanje "depresije" in panike so bile le simptomi hib v kapitalističnem sistemu, sedanja kriza pa je znak, da je kapitalizem sam smrtnovarno bolan.

Zedinjene države veljajo za največjo trdnjavno obstoječega ekonomskega sistema. Nikjer ni nakopičenega toliko bogastva, kakor v tej deželi, in v nobeni niso pogoji za resnično prosperiteteto tako ugodni kakor tukaj.

Vzlic temu smo v krizi. Milijone ljudi strada. Samomorov zaradi neznosne bede je čezdaj več. Tisočero družin je že v razvalinah radi posledic brezposelnosti. Vsi, ki so prevezli odbore za zbiranje prispevkov v prid pomočnih akcij, priznavajo, da je beda veliko večja nego so domnevali.

Ameriško ljudstvo se le počasi streznuje, kajti težko mu je zapasti, kako je tolikšna gospodarska katastrofa mogoča v deželi, ki je bazirala na najvišjega življenskega standarda, najvišjih plač in vsestranskih priložnosti".

Kriza v Zedinjenih državah je mnogo opasnejša, kakor si milijoni prebivalcev predstavljajo. Kredit, na katerega je vezana industrija, bolj in bolj pesa. Cena vrednotam pada. Propadanje bank se nadaljuje. Mogočne železniške družbe pritiskajo na zvezno vlado za pomoč v eni ali drugi obliki. Železniški bondi in delnice, ki so pred leti pomembe, najsigurnejšo investicijo, so danes v kategoriji zelo riskiranih vrednot, in naglo padajo v ceni. Vzrok je deloma prevelik delniški kapital, prevelika izdanja bondov, neplaniran in vsled tega neekonomičen železniški sistem, in pa gospodarstvo, katerega edini smoter je profit.

Vsi lastniki vrednot železniških družb pritiskajo na vlado, da naj priskoči na pomoč. Posebno interesirane so razne insurance kompanije, ki lastujejo za stotine milijonov dolarjev obveznic, izdanih od železniških družb. Propadanje že-

VSAKA
številka
Proletarca
vsebuje
ZANIMIVO
GRADIVO
Precitajte ga!

Ko se je Mussolini zunanji minister Dino Grandi vozil v Philadelphiji, je skočil k njegovemu avtu 26-letni Italijan Orlando Spartaco, ki ga vidite na sliki, ter zavpil: "Proč s fašizmom!" Policia ga je namah arretirala in ga obdolžila, da je grozil in zmerjal Grandija z morilem. Dobil je dve leti zapora...

Za bedne v W. Virginiji

Razne socialistične organizacije na vzhodu so se zavzele skupno z naprednimi unijami za zbiranje sredstev, katere bodo ta mesec razdelile med bedne brezposelne premogarje v West Virginiji. Tudi socialistična pomočna akcija v zahodni Pennsylvaniji nadaljuje brez hrupa s svojim samaritanškim delom.

Soc. stranka v Readingu dobila 300 novih članov

Zadnje volitve so prinesle soc. stranki v Readingu, Pa., ne le tisoče novih volilcev, nego po volitvah že nad 300 novih članov.

NEPRAVA PRESKRBA ZA BREZPOSELNE

Iz vseh mest prihajajo poročila, da je pomoč nezaposlenim ter njihovim družnam letos potrebna v veliko večjem obsegu nego lani. Število brezposelnih je večje. Skozi poletje so tisočerim družinam pošli poslednji prihranki. Mnogi boljše situirani delavci so prošli dve leti pomagali svojim nezaposlenim sorodnikom, a zdaj so bodisi radi izgube dela, zmanjšanja plač, propada banke ali kakega drugega sličnega vzroka prišli v okolišine, da te podpore ne morejo več nuditi. Večja potreba in pa stra je merodajne činele primoral, da vodijo akcije za zbiranje prispevkov v prid bednih. Zelo velik je pritisk na zaposlene delavce, ker kapitalisti neradi posežejo v svoje blagajne po večje vsote. Nasprotujejo brezplesnostni zavarovalnini, češ, da bi bila nečastna, v resnici pa je za delavce ponizevalen sedanji način, ker jih peha na stopnjo berberčenja za podporo. Sila jih je primoral. Ena družine dobiva podporo od dobrodelnih ustanov direktno, v šolskih nudijo ubožnim otrokom nekaj hrane in samci pa dobe pičlo hrano in tudi prenočiče v raznih azilih. Enega prikazuje ta slika. Vsi so drug drugemu slični in vsa ta mizerija v morju žobilja je dokaz blaznosti kapitalističega nereda.

IZGUBE VATIKANA ZNAŠAO VEČ KOT 26 MILLIJONOV DOLARJEV

Papež je vsele manipulacij italijanske vlade in bank v Italiji na izgubi okrog 500 milijonov lir ali približno \$26,250,000 v ameriški veljavi, kar je za ubožno cerkev ogromna vsota. Ko je sveta stolica sklenila pogodbu z Mussolinijem in je vatikanški vrt postal samostojna država, je dobila cerkev tudi \$1,750,000,000 lit odiskodnine. To vsoto je izročil papež v upravo Bernardinu Nogari, ki jo je investiral v razne industrialne bunde z katerimi je razpolagal Banca Commerciale Italiana. Tej banki je pred nekaj tedni italijanska vladu odrekla državno oporo, kar je imelo za posledico silen padec njenih vrednot. Tako je prišel papež ob milijone, ki pa v teh časih niso njegova edina izguba.

Reorganizacija omenjene banke v Rimu je poplavila milijone lir tudi mnogim drugim verskim in privatnim ustanovam v Italiji.

FAŠISTI V NEMČII DOBILI OPORO TUDI MED ZUNANJIMI KAPITALISTI

Socialisti groze z drastično akcijo.—Možnosti za skupen odporn socialne demokracije in komunistov

V Nemčiji poriva kapitalizem čezdalje bolj v ospredje fašiste, katerih so se oklenile posebno kmečke množice in srednji sloji. Postali so s posmočno razmer, nemškega kapitalizma in nacionalizma najjačja stranka v deželi. Zunanjii kapitalisti so se spriznjaznili z mislijo, da postane Nemčija kmalu fašistična, zato so hoteli izvedeti od fašističnega voditelja Hitlerja, kaj misli o dogovorih Nemčije. V posebnem intervjuju dne 4. dec. je izjavil, da bo fašistična vlada priznala privavnim interesom v drugih deželah vse obveznosti. Tako je prišel papež ob milijone, ki pa v teh časih niso njegova edina izguba.

Dasi so fašisti močni, imajo računati z delavsko silo. Socialisti so pripravljeni zediniti se s komunisti v svrhu, da obvarujejo Nemčijo pred diktaturom Mussolinijevega tipa. Socialistični poslanec je voditelj dr. Breitscheid je na shodu v Darmstadtu med drugim izjavil:

"Svariti moramo ob tej urri prav resno državno vlado in tudi deželne vlade. Vprašamo samo, ali hočejo napraviti konec fašističnemu teroru, ker mora sicer socialno demokracijo miniti potrpljenje napram vladu. Naša tolerančna politika ima samo namen varovati

'ADMIRALSKO' ŽDRAVILO ZA ODPRAVO DEPRESIJE V ZED. DRŽAVAH

Rear-admiral William A. Moffett, ki je v svojem departmaju načelnik biroja za zrakoplovbo, je v svojem govoru 2. decembra razložil svoj načrt za odpravo brezposelnosti. Država naj začne graditi število vojnih ladij in 1,000 aeroplakov, pa se bo ekonomsko situacija obrnila na bolje, poleg pa se bo ta dežela tako pripravila na "obrambo", da bo nepremagljiva. Nesreča je, da takim "gospodarskim" zdravnikom kakor je Moffett naseda milijone ljudi.

Sakserjeva banka prenaha s poslovanjem

Mnoge Slovence v Ameriki je neprijetno dirnila vest, da je Sakser State banka v New Yorku pod pritiskom razmer morala zapreti vrata.

"Glas Naroda" z dne 5. decembra — dan po prenehjanju slovanja Sakserjeve banke — priobčuje le poročilo posneto po newyorškem dnevniku "Sun", v katerem je rečeno, da je bila banka izročena v pravo državnemu superintendentu za banke na željo direktorja. Obveznosti banke vlagateljem znašajo okrog milijon dolarjev.

Glavni lastnik banke je že od početka Frank Sakser, ki je predsednik direktorja. A. Ausenik in Roland Kuss sta podpredsednika. A. Skulj je blagajnik in F. Lupsha tajnik. Banko bo državna oblast likvidirala.

"Glas Naroda" je bil že pred takima dvema letoma presejen iz bančnega poslopja v drug urad. Banko in list je kontroliral Frank Sakser, ki je šel letos zdraviti v starci kraj, kakor je razvidno iz dopisa v isti številki "Glasa Naroda". Ce se je že vrnil, nam ni znano.

Sakser State Bank je imela svoječasno velik promet, kar pa se je spremeno z ukinjenjem doseljevanja. Veliko biznisa so ji vzeli konkurenčni, ki prodajajo vozne karte izletni-

MORILNE ORGIJE "MASNE JUSTICE" V SALISBURYU

Dva tisoč kristjanov prisostvovali linčanju črnca, katerega so vzel iz bolnišnice.

Zamorec Matthew Williams, star 35 let, je pod pritiskom razmer v svoje omejenosti ubil D. J. Elliotta, ker mu je plačeval samo 15c na uro. Elliott je bogataš, a vzliz temu je bednega črnca izkorščal do skrajnosti. Ko je svoj zločin izvršil, se je skušal ubiti, toda se je le ranil. Bogatinov sin je nato ustrelil vanj, toda črnec je še ostal pri življenju in se privlekel v bolnišnico, kjer so ga obvezali. V mestu se je kmalu zbrala drhal kakih 2000 ljudi, ki je potegnila obveznega črca v sami bolniški srajci iz postelje ter ga vlekla tri blokedalec do sodne palatice, kjer so ga počasi mučili in končno obesili na drevu. Nato so zakurili grmado in ga vrgli v ogenj. Priče pravijo, da je ranjeni zamorec tulil v smrtni grozi, kar je drhal toliko bolj podziga v morilnih instinktih.

To linčanje se je dogodilo v Salisburiju, država Maryland, ki je na glasnu za puritansko deželo. Kakor razvidno iz statistike, je bilo dozdaj linčanih v Marylandu štirinajst oseb, med njimi dvanaest črncev.

Socialistični glasovi v Penni narašli 100%

John W. Slayton, ki je bil pri prošlih novembarskih volitvah socialistični kandidat v vrhovno sodišče, je dobil blizu 60,000 glasov, leta 1930 v isti urad pa 29,976.

Kom. Sakserjevo podjetje v raznih oblikah je staro kakih 40 let. Kar se tiče bančnih poslov, je končalo z bankrotom, dasi je bilo najbolj znano in najbolj slavito slovensko podjetje te vrste v Zed. državah.

VOJNO STANJE V MANDŽURIJI

Zdaj ni več nobenega dvoma, da je Japonska imela preračunan, dolgo pripravljen načrt za osvojite Mandžurijske, katerega je to jeson naglo izvedel, predno se je zunanjji svet sploh zavedel, kaj se godi. Kitajška je apelirala načrt naglašala, da je Japonska pogazila tri pogodbe, namešča Kelloggov mirovni pakt, mirovne dooločbe lige narodov in poseben dogovor z devetimi državami za varovanje integratete Kitajske. Na sliki so japonski vojaki pri svojih mrtvih in ranjencih.

Glasovi iz Našega Gibanja

ZAKON ZA REGISTRIRANJE INO-ZEMCEV V MICHIGANU

Detroit, Mich. — Marsikdo če ga primejo stražniki, kje je na jasnom, kaj je in kaj znači zakon za registriranje tujerodcev v Michiganu (Alien Registration Bill). V sledčem bom podal nekaj zgodbine o njegovem sprejemu in o akciji, ki ima namen zakon razveljaviti.

Organizacija prefriganih kapitalističnih politikov v Detroitu, zvana Union League Club, je sestavila predlogo, naperjeno proti tujerodcem, za zaprtemi vrati in enako tajno je agitirala zanje med zanesljivimi poslanci. V časopisu je ni oglašala, da bi z njo ne opoznila protivne javnosti ter izvrala boja proti predlogi.

Meseca aprila 1931 je bila predložena nižji zbornici michiganske zakonodaje v Lansingu in bila takoj sprejeta. Pet tednov pozneje, ravno pred zaključkom zasedanja, je bila predložena še senatu in po kratki debati sprejeta s tremi glasovi večne.

Javnost je tedaj že vedela, o čem se gre, in tujerodci so bili opozorjeni na nevarnost predloga pa sta odobrila že obe zbornici in čakala je le še governerjevega podpisa, predno bi mogla postati zakon. Governerju so pričele razne organizacije in posamezni posiljati proteste proti postavi ter ga uradile, naj ji odreče podpis. Governer jo je podpisal vzlitemu pritisku. Isti dan je proti predlogu izposlovala sodno prepoved (injunction) detroitska branža A. C. L. U. (American Civil Liberties Union). Prepoved je bila izdana začasno. Odvetniki omenjene unije so podvzeli akcijo proti uveljavljenju zakona v imenu angleškega državljanja G. R. Smitha. Meseca julija se je vršilo na michiganskem vrhovnem sodišču prvo zaslisanje z ozirom na sodno prepoved, katero so podaljšali, dokler zadeve ne reši najvišja instanca, to je, zvezno vrhovno sodišče. Medtem bo še seveda še pred nižje sodne tribunale.

Zakon v glavnem določa:

Vsi tujerodci, živeči v Michiganu, se morajo registrirati v to določenih uradih.

Vsakdo, ki ne bo mogel dokazati, da je prišel v to dejelo postavno, bo izročen naseljeniški oblasti v svrhu deportacije.

Kdor je prišel sem postavno, mu bo oblast potrdila z izdanjem posebne izkaznice, katero bo moral v namen identificiranja imeti vedno s seboj. Vsakdo bo moral v registracijskem uradu odtisniti tudi svoje prste. (To so bili dozdaj prisiljeni storiti v splošnem samostasti, ki so bili aretirani radi zločinov.)

Peter Benedict.

Seja in zabava mladinskega odseka

Chicago, Ill. — Mladinski odsek kluba št. 1 bo imel sejo in potem zabavo v sredo 16. decembra v spodnji dvorani SNPJ. Aperirom na vse sodruge in sodružice, da nas obišejo, kar bo agitacija za pristop mladine v ta odsek veliko koristilo. — J. R.

Listnica uredništva

Sheboygan, Wis. — Priobčimo prihodnjic.

KLUBOM IN DRUŠTВOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

DEGENERIRANOST PO BOLJEVANJA V Z. D.

Nedavno je v Colorado ubil suhaški agent mladega fanta, pri kateremu je dobil pint vina. V sledi ogorčenja ljudstva je bil suspendiran. Medtem je prišlo na dan, da je dotočni agent kriminalni tip, da je bil pred stopom v vladno službo zloglašen karakter in da je uganjal nepostavna dejanja tudi v "s. haški" službi zvezne vlade. Karijero je končal z umorom. Pijače se ni branil, četudi je bil majet, da uveljavlja 18. amendment. — V Chicagu je prošli teden ustrelil "reformer" ali "poboljšavalec ljudstva" Daniel Gilday fanta, kateri je prišel k njemu na ulici ter mu ponudil svojo pomoč. Gilday (na levi na tej sliki) je bil v omotičnem stanju. Mladi Herman Kuol je mislil, da je možu slab, pa ga je nagovoril z vabilom, da ga bo odvel domov. Gilday je potegnil iz žepa revolver in Samaritana ustrelil. Ko je kmalu nato prijela Gildeja policija, je dobila pri njemu dve zvezdi, kateri je dobil eno od policijskega šefa ter drugo od državnega pravnika. Ob sta mu dajali policijski statut. Razen tega so dobili pri njemu, kakor izkazuje policijski rekord, revolver, naboje, posebno priprava s plinom za solzenje, tiket iz zastavljalnice in pint žganja. Gilday je v odborih dveh reformističnih skupin, katerih naloga je "poboljšati" ljudi. Bil je ob enem špijon za fanaticne poboljšavalece na višjih mestih in v detektivski biro. Zdaj, ko je izvršil ta zločin, je ljudstvo uvidelo, da je pravzaprav suhač Gilday tisti, katerega bi bilo treba "reformirati". Na sliki na desni je zdravnik in pa mladi Herman Kuol, kateri se je boril več dni med življnjem in smrtjo.

SNOVNI OBISKI

Po Johnstownskem okrožju

Dne 19. nov. sem se napotil proti Johnstownu, Pa. Moja prva postaja je bila Latrobe pri Fradlovji družini, katera je znana vsem, ki se zanimajo za naše gibanje. Hčerka Jane Fradel je nastopila že na mnogih shodi in se razvija v dobro agitatorico. S sodrugom Fradlom sva obiskala rojake ter dobila več naročin.

Ako bi koncil bil ustanovljen v namenu, da pomaga ACL uji, bi bil upravičen. V resnici pa je le delec komunistične gibanje, vsled česar akciji za razveljavljanje zakona več škoduje kakor koristi. Tako je dejstvo, pa če je komu všeč ali ne. Komunistična propaganda proti temu zakonu le podžiga reakcijo, ki ima na sodiščih velik vpliv, in iz tega razloga nihih koncil ne zasluži podprtje tujerodcev v Michiganu.

Peter Benedict.

agitiral, sem čul zoper Proletarca marsikatero pikro. Zdaj niti ene besede. Časi so se spremenili, ljudje tudi. Priznati moram, da so mi šli rojaki povsod na roko in bil sem med njimi vlijedno sprejet.

Pred časom smo čitali v listih iz teh krajev nekaj polemičnih dopisov, tikajočih se piknikov, a zadeva se je razčistila. Imel sem priliko sniti se z mnogimi rojaki na veselic v Domu na Moxhamu. Dobil sem vtis, da ne bo dolgo, ko bodo delali vsi složno roka v roki za preovit naselbine in za pravice delavskega razreda. To je tudi edino pametno, kajti le v slogi je moč. Imajo sicer še nekaj ovir in nasprotovanja, posebno od ene osebe, ki pa ne bo mogla diktirati večini. Dotični je tudi nasprotnik "Proletarca", kar pač dokazuje njegovo mišljenje in način njegove "opozicije".

Na veselic 28. nov. v Domu na Moxhamu smo imeli res prjetno zabavo. Udeležba je bila srednja. Plesalcem je igrala domača godba. Frank Klučevšek je dokazal, da ni pozabil pihati na svojo trompeto. Razpoloženje je bilo izborno. Vrteči smo se, debatirali, peli in zbijali šale, kakor je na zabavah navada. Iz pomenkov vidiš, kaj vse so že ljudje poskusili v življenu. Z malo agitacije bi postala naselbina Moxham ena prvih na delavskem in kulturnem polju. Imajo svoj dom in sposobne moći v petju in dramati.

Dne 20. nov. je imelo sejo Samostojno društvo, katero je naročeno na "Proletarca". Naročino so obnovili. S tem daje dober vzgled in ob enem priznavajo vrednost takega lišta.

Domov grede sem se ustavljal v Latrobu in v Herminiju, za kakšne daljše obiske pa ni bilo časa. Pot preko johnstownskih hribov je bila slaba in nevarna. Dasi je bilo poldne, niti pri luči nismo videli dober čevelj naprej. Oblaki megle so zastrili dnevno svetlobo. V dolini je dobi klub 50 odstotkov. — P. O.

bilo bolje. Z našo družbo se je vozila tudi Frances Langerholc, ki je šla kot zastopnica društva Flood City na sestanek v Herminie v svrhu, da ustanovi federacijo SNPJ.

Vsem, ki so mi v tej agitaciji slišali roko, iskrena hvala.

Joseph Snay.

Vsi na konferenco v Bridgeportu, O.

Klubi JSZ. in društva Prosvetne matice so ponovno poznava, da pošljemo zastopnike na konferenco, ki se bo vrnila v nedeljo 20. dec. ob 10. dop. v slovenski dvorani na Boydville (Bridgeport), O.

Ker bo zborovanje važno v očigled sedanjim razmeram in naših velikih nalog, je potrebno, da so zastopani na nji vsi klubki in društva. Pridite točno!

Za odbor konference, Joseph Snay, tajnik; Louis Gorenc, Frank Blatnik, Frank Matko, Joseph Skoff, Albina Kravcna, John Mrzel, Matt Tušek.

Naše aktivnosti v Chicagu

Socialistična stranka v Chicago se je zavzela, da priredi naslednje mesece čimveč shodov v vseh delih mesta. Obdržuje diskuzijske forme. V soboto 31. januarja bo velik shod, na katerem bo govoril med drugim s. Reinhold Neibuhr, urednik revije World Tomorrow, kateri ima sloves, da je eden najboljši in najboljši govornikov v Ameriki.

V soboto 2. februarja priredi Forward veliko maškarado v Ashland avditoriju, katere prebitek je namenjen socialistični stranki za agitacijo v Chicagu. Na shod kakor na maškarado so vabljeni vsi sodruži, somišljeniki in prijatelji. Vstopnice na to maškarado se dobre pri tajniku klubu št. 1. V predprodaji so po 50c in pri vratih 75c. Od vstopnic, ki jih prodajo klubovi člani, dnevno svetlobo. V dolini je dobi klub 50 odstotkov. — P. O.

To in ono pri nas in drugod

Cleveland, O. — V Clevelandu bodo zopet volitve. Kandidati se bodo potegovali za župansko nominacijo. Dva, ki dobita največ glasov, se bosta potem še enkrat tepla. Socialisti ne postavijo kandidata. Ni sredstev za zadostno kampanjo. Bomo pa bolj radikalni. Včasih se nam komunisti rogali, češ, kaj boste dosegli s politiko! Puške je treba, sile, revolucije itd., ne pa glasovnice. Zdaj pa prav pridno politizirajo, postavljajo kandidate in agitirajo zanje. Nas pač posnemajo.

Za kandidate ne bomo v zadrugi. Med drugimi se je prijavil Mr. Morgen, prijatelj republikanskega bossa Maschkeja in Fred Kohler, oba republikanca. Potem vrsta demokratov, npr. Peter Witt, bivši radikalni progresivec, "soapboxer", zdaj svetovalec Van Sweringerjevih interesov, ki so hoteli, da kandidira. En pomozni generalni superintendent je pobiral celo podpise zanje. Kandidat je tudi Ray T. Miller, okrajni pravnik, ki pošilja male zločince na "gavage". Veliki ga podpirajo. John M. Sulzman, serif in okrajni ječar. On bi spadal bolj v cirkus kot za serifa; F. W. Walz, independent, o katerem pravijo, da je bil nekoč socialist. Govorili smo tudi, da bi porinili med kandidate za župana Slovana, kakor ga je v Chicagu. Mi bi najraje Slovenci. Ampak ni sloge... smo republikanci in demokratje, potem šele Slovani.

Za odposlanca v Rusijo gre zelo trda. Verjamem, da imajo oni, ki ga priporočajo, dober namen. Le, da zdaj ni nadušenja za idejo. Menda so tudi temu vzrok slab časi.

Pravijo, da je naša stranka nasprotna sovjetski Uniji; trdijo celo, da smo socialisti njeni sovražniki. Ce je to res, tedaj so največji prijatelji boljševske Rusije Ameriška legija, Hčere ameriške revolucije, kongresnik Hamilton Fish, Henry Ford, Matthew Woll, Andrej Kobal in konzul. Čemu ne bi poslali tja Kobala, ki ima že izkušnje s potovanji in raziskovanji? Poskrbi naj se za dobr mater, da ga založi s stotki, pa pojdete. Samovar bi moral vzeti s seboj, vodnike pa bi že tam dobil. Vi mislite, da je to šala, pa ni. Kobal je bil na konvenciji SNPJ, prijatelj prijateljev sovjetske Rusije in vsi komunisti so glasovali zanje.

Nekdo je vprašal, čemu sta in ta v socialistični stranki, —

"ki je sovražnica Sov. Rusije". Ona dva sta v stranki, ker sta v največjem wisconsinskem mestu, katero ima socialista za župana. Tudi vesta, da soci stranka ni sovražna USSR ali na kratko Sov. Rusiji. Lahko bi rekel, da je vzrok tudi ta, da druge delavskie stranke med Slovenci v Ameriki ni.

Enkrat je bila. Velikega klicarja je imela za vodjo. Izključil je tega in onega in se nazadnje še sam izključil. Vrnile se je v svoj staro krojaški poklic. Tako je prišel konec enotne fronte.

Tole prehajanje v stranko in ven me spominja člana v društvu podporne organizacije, ki je imel navado plačevati prispevke vsake tri mesece. Bil je suspendiran, črtan in zopet sprejet. Ko je postal tajnik društva, je delal isto. Sam se je suspendiral, črtal in zopet sprejet. Naš revolucionarni vođa se ni več hotel sprejeti na zajaz v edino delavsko stranko. Učinil je mnogo. Ampak bila je škoda.

Neki reporter je komentiral veste, da se Einstein vrne v Ameriko v svrhu študij, da je Einstein edini Evropec, ki ne pride seši prosojiti za posojilo, ali da bi šel k Hooverju in v kinogledišča.

Cemu ni Gandhi vzel sabo nobene obleke, ko je šel na pogajanja v London? Zato, ker je vedel, da bi jo v barantanju z Angleži izgubil. Frank Barbic

LETNE SEJE

Ta mesec se vrše letne seje, na katerih je važna točka poslovne volitev odbora.

Od odbora, posebno od tajnika, odvisni v marsikaterem slučaju, ali bo klub napredoval ali nazadov. Vztrajen tajnik ali drugi odborniki klubu lahko planirajo delo v klubu in organizirajo agitacijo zanje tako, da so vse aktivnosti klubu uspešne.

Pridite na decemberske seje vsi. Nihče naj ne odklanja svoj delež odgovornosti za pravospeh in napredek kluba. Nihče naj se ne brani sprejeti urada, ako je zanje sposoben, in vsak dobitnik, ki ga sprejme, naj prevzame nalogo z navdušenjem, pa bo svoje delo vrnil gotovo z uspehom.

Predavanje v klubu št. 5 v Johnstownu

Johnstown, Pa. — Doznavamo, da bo v klubu št. 5 predaval v soboto 23. januarja dr. Van Essen. Predavanje bo spremljano s slikami.

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA LETO 1932

- 1.) Koledar Cankarjeve družbe za l. 1932.
- 2.) Zver se je prebudila. Povest. Spisal Liam O'Flaherty.
- 3.) Po solnčni Španiji. Spisal Martin Anderson Nexo.
- 4.) Orači. Povest. Spisal Angelo Cerkvenik.

VSE STIRI KNJIGE ZA 1.12.

Naročila pošljite "Proletarcu".

SIJAJEN USPEH JUBILEJNE PRIREDBE SLOV. SOC. PEV. ZBORA 'ZARJA'

Piše Anton Vicič

Cleveland, O. — Slovensko občinstvo v Clevelandu je dalo povekemu zboru "Zarji" (odsek kluba št. 27 JSZ.) na Zavrhali in dan 26. novembra polno priznanje za njegovo petnajstletno delo na polju naše glasbe. Vzlič skrajno slabim razmeram in napetim odnosom, ki so nastali po odstopu razkolniške skupine, je bila udeležba na jubilejnem koncertu obilna in zvečer na prosti in plesni zabavi pa so "Zarjan" še bolj razvideli, da so simpatije občinstva iskreno na njihovi strani. Upam, da si jih ohranijo tudi v bodočnosti.

Gostje so prišli na to slavnost od blizu in daleč. Iz Pensilvanijske Terčelj in Lesjak, iz Detroita velika skupina članov in članic soc. pev. zborna "Svoboda" ter drugih članov JSZ. in somišljenikov, iz Chicaga so drug Zaitz s soprogo, in iz Jugoslavije Tone Podgoričan, katerega poznamo ob enem pod imenom Ivan Jontez. Ko je Jontez vstopil v dvorano, in posebno še zvečer, mu je moledo vsepolno rok v pozdrav. Dospel je malo pred tem iz starega kraja, kamor je pred meseci moral iti, ker je ameriška naseljeniška oblast smatrala, da je dospel sem iz Kanade nepoštovan. Takrat so mu prijatelji želeli srečen skorajšnji povratak, in Jontez se je v resnicu vrnil. Bil je zaposlen ves večer v pogovorih s prijatelji. Le mimogrede sem dobil priliko ponuditi mu roko v pozdrav. Povabil me je, da naj pride ob prilikih k njemu na dom, kar bom storil. Enako je bil zaposlen v pomenkih s sodrugi in prijatelji Terčelj in istotako Detroitčani. Sodrug Zaitz in soproga Angeline sta se znašla v krogu številnih sodrugov, sodružic in prijateljev, s katerimi se večinoma niso videli že več let. In tako se je zabavala vsa ševelna družba kakor ena velika družina.

Ko to pišem, mi je povedal eden odbornik, da znašajo dohodki koncerta, kolikor je bilo poravnanih do 30. nov., nad tisoč dolarjev. Mislim, da je za te čase to čedna vsota, posebno če se pomisliti, da je bila vstopnina znižana na 50¢ za osebo. Pričakuje pa se še nadaljnje vsote za vstopnice v predprodaji. Seveda so takimi koncerti tudi visoki stroški. Naslednji dan popoldne smo se zbrali pri Poljškovi, med drugim s. Terčelj in Lesjak, Siskovih s soprogi, pisec tega poročila, s. Jauch, Zaitz s soprogi, pozneje Krebelj, in ure so nam v prijetnem pomenku naglo prešle, zvečer pa smo se sestali v klubovih prostorih v Slov. nar. domu, kjer je imel sestanek oziroma sejo mladinski odsek kluba št. 27. Zaitz je bil povabljen, da izpovgovori par besed, kar je storil, po seji pa se je razgovarjal z mladimi člani in članicami o problemih mladinskega gibanja. Pozno zvečer sta odpotovala. Na kolodvor ju je odpeljal s. Francescin v spremstvu podpisanega in sodruga Poljška. Zaitz je dejal, da mu je zelo žal, ker ni imel časa ostati v Clevelandu, da bi obiskal ševelne sodruge in druge prijatelje. Morata bo to mogel ob kaki drugi priliki. Dejal je, da odnaša iz Clevelandu z jubilejne slavnosti "Zarje" le dobre vtise. Isto je pritrdila njegova soproga. Mimogrede sta obiskala tudi slika Peruška in njegovo ženo. Zaitz je dejal, da je obljubil obiskati v petek zjutraj "za vrata".

To so "bankirji"!

V Chicagu je imel republikanski političar John Bain 12 bank, katerih vsaka je morala biti po illinoiskih zakonih separatna korporacija. Skupno so imele okrog sto direktorjev, vključivši blagajnike, predsednike in druge izvoljene uradnike. Namesto, da bi oni založili kapital za banke, so si od njih izposodili \$4,511,383, večinoma na nič. Denar so na prevarantski, toda legalen način, ukradli. Vlagatelji izgube okrog osem milijonov dolarjev, ako ne celo več, kajti te banke so prošlo poletje skupno "zapele vrata".

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

OBICAJNI SADOVI VOJNE

Japonski vojaki odnašajo ranjence po bitki v svojih vojnih operacijah za osvojitev Mandžurije. Da je bila bitka ostra dokazuje to, da so se čete na obih straneh zbarakidirale v trenču. Eden je viden na tej sliki. Kitajci so bili poraženi v vsakem spopadu z Japonci.

Spartakove beležke

Milwaukee, Wis. — Običajna prireditve pod "Municipal Christmas Tree" bo imela to leto pristno moderni "krščanski" značaj. Prireditve: odbor je namreč sklenil, da župan Hoan ne bo imel prilike organizirati svojih radikalnih idej.

Vidite, to je pravo krščansko čustvovanje. Božični večer je čas slavnostnega razpoloženja—mize so bogato obložene, božična darila razkošna, kožuhni topli, kri razgreta in v takem položaju se takole purgarsko srce kar topi "milih čustev" in svet mora biti ena sama velika preobložena miza in baje razsvetljeno svetišče.

S svojim krščanskim čustvovanjem je naša purgarija predskrela, "da ne bo prazne mize v milwauških domovih in ne lačnega človeka na cesti". Z radodarno roko bo delila sedaj od onih milijonov, kateri so bili izprešani iz delavcev potom Community sklada in zvonovali bodo s svečanim glasom doneli nad tem srečnim mestom, orglje v razkošnih cerkvah bodo bučale, dobro plačani pastorji, fathri, patri in popi pa bodo govorili svete besede.

In to slavnostno razpoloženje naj bi motil boljševik Hoan s svojimi hujskajočimi govorji? Mogoče bi mož bil celo tako predzen, da bi govoril o onih desetih milijonih brezposebnih in gladnih, o suženjskih raznerah v Harlanu, Ky., v Pensilvaniji ali W. Virginiji, o imperialističnem klanju v Manžuriji, o Mussolinijem, peku ali pa celo o stradajočih milijonih in provadajočih družinah v krščanski Evropi.

Vsako leto je govoril Hoan na taki prireditvi in vselej je povedal nekaj o tesarjevem sinu, ki ni imel prostora kamor bi položil svojo trudno gavo. Govoril je o bogatinu in kameli, o njemu, ki je bil zagovornik vseh ponižanih in zatiranih in katerega so takratni farizeji zaraditega pribili na križ.

Da, Hoan ne sme govoriti, Kakor hitro sproži kdo idejo, bi res pomenila temeljno odpočetje, že se oglašiji buržoazni šakali, da to idejo umičijo. Krajsi delovni čas, zvišanje plač, zvišanje davkov na velenje dohodke, vse to so boljševiške ideje in neprimerne za to "veliko demokracijo". Pravne fraze zagovarjajo; namesto kruha hočejo dati ljudstvu laži, samo da se zaščiti svete interese privilegirancev.

Edini socialistični senator v Madisonu stoji proti buržoazni večini in se bori ko lev, seveda, da enkrat še brez uspeha, a pride dan, ko bo ljudstvo spoznalo resnico in spregovirolo odločno svojo besedo.

Nekdo je pisal te dni, da Amerika potrebuje zopet nekaj, kar bo vzbujalo splošno zapiranje.

Sezonske športne igre so končane, Rudi Valle ne "vleče več", Babe Ruth se stara, in

SORODNIKOM V STAREM KRAJU

pošljite za Božič

"AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR"

Pošljite izvršimo mi. Posamezen izvod stane za staro kraj \$1.12.

tako nimamo res ničesar, kar bi šegetalo živce in možgane velikih otrok.

V Sheboyganu so si za enkrat pomagali s škandalom, v katerega je zapleten neki zdravnik.

Senzacija — umazano perilo se pere pred sodiščem. Intimnosti se razgalja pred bedasto, radovedno množico. Mlada tujemka, staršček zdravnik, član "višje družbe" — in celih 75,000 dol. "odškodnine"—instanca hrana—doma pa mrže, prazne mize, umazana posoda. Ljudje obenj spolov se pretepajo za prostore v sodni dvorani in slastno pozajo gnoj.

Ko naj so prebavili škandal v California, se jim je nudil že drugi — in tako se to nadaljuje.

Neki Hrvat je pisal iz Rusije, "da so naši drugovi v Rusiji nezadovoljni, oziroma, da so Rusi z njimi nezadovoljni. Drugovi so si revolucijo predstavljali popolnoma drugače kot je v resnicu. Predvsem niso misili na to, da je v pionirski deli treba pozrtovanja, potrpljenja in TEŽKEGA DELA, ako se hoče kaj doseči. Ti drugovi se baje selijo iz kraja v kraj in "uživajo slobodu" kar z veliko žlico. Nikjer jih nprav in šesturno delo bi radi najbrž skrajšali ali pa uvedli kakve radikalne reforme. Toda ruska vlada bo skrbela, da se bodo sami reformirali ali pa jih bo poslala nazaj v buržoazno Ameriko ali pa v Jugoslavijo, kjer bodo imeli dovolj vzrokov za ponovno kričanje.

Ne kažimo na napake drugih. Začimo najprvo odpravljati svoje. Pridružimo se socialističnemu klubu! Agitirajmo za srečenje delavskega tiska!

Za organizirano delo se vežbam na naših zborovanjih in v agitaciji. Prihodnja konferenca klubov JSZ in društva Prosvetne matice se vrši v nedeljo 20. decembra v Bridgeportu v dvorani na Boydsville. Prične se ob 10. dopoldne. Pošljite zastopnike! Vabljeni so tudi drugi sodrugi in somišljeniki. Čim več tem bolje!

Pripravimo se na volilni boj

Piney Fork, O. — Čas pride in mine, Ravno tako volilni boji. Prišli so in minili, delavci pa so dajali svoje glasove v milijonih strankama, kateri sta odgovorni za sedanjem mizerijo. Delavci, organizirajte se! Dokler boste glasovali za demokrati in republikance, ob enem pa zavabljali socialistom, ne morejo biti razmere družne kakor so, kajti vi sami jih pomagate obdržati v tem žalostnem stanju.

Eni zakrivajo svojo brezbržnost in lenobo za organizacijo z argumentom, da le s puško se bo kaj doseglo? Kje pa imate puške? Mar ne veste, da zmaga s puškami le tista stran, ki je vojaško najboljša organizirana in disciplinirana? Tako armado ima vlada, ne pa delavstvo.

Priznam, da je agitacija težko in počasno delo. Ampak je edino, s katerim si delavstvo lahko izboljša razmere. Dokler pa bo zasplojeno sledilo Hooverjem, Smithom in sličnim, socialistična stranka kajpadna ne bo napredovala.

Ne kažimo na napake drugih. Začimo najprvo odpravljati svoje. Pridružimo se socialističnemu klubu! Agitirajmo za srečenje delavskega tiska!

Za organizirano delo se vežbam na naših zborovanjih in v agitaciji. Prihodnja konferenca klubov JSZ in društva Prosvetne matice se vrši v nedeljo 20. decembra v Bridgeportu v dvorani na Boydsville. Prične se ob 10. dopoldne. Pošljite zastopnike! Vabljeni so tudi drugi sodrugi in somišljeniki. Čim več tem bolje!

Nace Žlembberger.

KAKO IZDELATE PRISTNI GROZDNJI SOK VAM POVE KNJIGA

"KLETARSTVO"

SPISAL

Bohuslav Skalicky.

(S 85. slikami.)

Najboljši opis in navodila kako ravnati z grozdjem.

Cena \$1.75

Naroča se v

KNJIGARNI

PROLETARCA

3639 W. 26th STREET,

CHICAGO, ILL.

Vabilo na Pionirjev ples

Chicago, Ill. — Angleško posluje drus. "Pioneer" št. 559 SNP., ki je največje v Chicago in največje angleško posluje drus. te jednote, bo imelo plesno zabavo v dvorani SNP. v soboto 12. dec. Vstopnina je samo 10c. Vabljeni so starci in mladi.—Član.

Premestitev datuma seje kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Redna seja kluba št. 1 pada ta mesec na četrti petek v mesecu, torej na isti dan kakor Božič, vsled temu smo datum seje spremenili na sredo 23. decembra.

Članstvo prosimo, da to upošteva in se je udeleži polnočevalno.

Na dnevnem redu bodo važna poročila in volitve odbora za prihodnje leto.

Priznavajo krizo

Predsednikova pomočna komisija poroča iz Washingtona, da bo po njenem proračunu treba zbrati to jesen po vseh Zed. državah \$170,090,130, da se prehrani brezposelne in njihove družine skozi to zimo.

Brezposelnost v Penni

Pennsylvanski delavski deparment naznana, da je v državi blizu milijon delavcev stalno nezaposlenih. Pomočnici jima je nujno potrebna.

Dr. Otis M. Walter
ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel. LAWNDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNISNICI
od 9. do 10. popoldan ob terkih,
četrtek in sobotah.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list im za tajništvo je:
2657 S. LAWNDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.
1724 S Sheridan Rd.,
No. Chicago, III.
Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarn.

VAŠA VLOGA

V TEJ BANKI DOKAZUJE
DAZNATE TREZNO SO-
DITI.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE.
CHICAGO, ILL.

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solnčno zračne

NOVE MLEKARNE

WENCEL'S DAIRY PRODUCTS

EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU.

2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

PROLETAREC

List na interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.—
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejno do pondeljka popoldne za priobditev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles PogorelecSUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months
\$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One
Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC
3630 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Neozdravljen sistem

Mizerija ne bo prenehala, vojne ne bodo odpravljene, prostitucija ostane in zločinstva se bodo nadaljevala, dokler bo prevladoval na svetu kapitalistični sistem.

Slučaj japonske invazije v Mandžuriji pokazuje, da je imperializem pripravljen pohoditi vsako pogodbou v svojem hlepahu po ropanju v tujih deželah. Japonska vlada je s slovesno gesto podpisala Kelloggov pakt, v katerem se zavezuje, da vojna ne bo sredstvo njene politike. Zavezo je storila neiskreno, kakor je neiskrena vsa kapitalistična diplomacija, katera sloni na varanjih in tričarskih pogajanjih.

Za pomanjkanje ni v dobi ogromnih tehničnih pripomočkov prav nobenega vzroka. Še nikoli ni bil svet v stanju producirati toliko kakor sedaj, ali vzlici temu brezprimerenemu višku umira gladi milijone ljudi. Vzrok je kapitalistični sistem, ki bazira na profitu in ne na potrebah človeštva.

Kapitalistični sistem sam na sebi je zločin, zato zločinstva v njemu v malih in velikih oblikah ne bodo prenehala, neglede koliko zgredi novih ječ in postavi električnih stolov. Reforme v tem sistemu le olajšajojo socialne bolezni, ne morejo pa biti odpravljene, dokler ne bo iztrebljen temeljni vzrok. To se pravi, da je zgraditev idealne družbe v mejah kapitalizma nemogoča, zatorej mora biti odpravljeno. Vse pogoje za odpravo vojen, bedre, prostitucije, zločinstev in drugih socialnih bolezni nudi edino socializem. Socializem znači gospodarski red, v katerem bo privatni profit izginil. Distributivna in produktivna sredstva ter prirodni zakladi bodo ljudska posest. Socialistična družba bo garantirala vsakomur siguren življenski obstoj in mu dala vse prilike za uživanje ugodnosti, katere omogoča današnja tehnika. Pot do tega cilja je težka, toda je edina, ki nudi rešitev človeštva.

Cerkev in boksanje

Nedavno so imeli v Jolietu in Chicagu pod pokroviteljstvom katoliške cerkve serijo "prajfajtarskih" spopadov. Tri tisoč ljudi je bilo navzočih, med njimi pomožni šef čikaške nadškofije B. J. Sheil. 32 boksarjev se je v Jolietu nabijalo po životih in glavah do krvi.

Kardinal Mundelein je pojasnil, čemu je začela katoliška cerkev v področju svojih mladinskih organizacij gojiti ta barbarski sport. "Mladina je danes prezeta s psihologijo strojnega pušča", je dejal, in "cerkev jo bo privredila spet nazaj k starim idealom".

Kardinal ima mogoče res namen poboljšati mlači svet in ga odvrniti od strojnici in revolverjev. Ampak z gojenjem pretepaštva tega ne bo dosegel. Boksanje vedno neguje le brutalne instinkte v človeku. Ako bo cerkev gojila tak sport, bo lahko imela polne arene in tudi večje dohodke in večji vpliv med mladino, "poboljšala" pa jo s tem ne bo. Pripravila jo bo le še v večjo nevednost. Zdi se, da se gre pred vsem za tem, da ohranijo čim več mladega sveta cerkvi, neglede s kakimi metodami. To pojasni, čemu sta Mundelein in Sheil odobrila "sport" človeških goril.

"Vsi bomo enaki"

Nasprotniki socialistov zatrjujejo, da bo v socialistični družbi silno dolgočasno, ker bodo vši ljudje enaki. S tem misljijo reči, da bodo vši enako oblečeni in enako živelii.

S tem argumentom pokazujejo le svoj strah za bogastvo. Vedo namreč, da pod socializmom ne bo multimilijonarjev, pa tudi beračev ne. Istotako veda, da ljudje ne bodo vši enaki, da bodo živelii različno, toda nihče v pomanjkanju, kakor so pod kapitalizmom. Kapitalistom je pač za njihove velike imovine, ne pa za tisto ljudstvo, katerega strašijo, da bodo morali biti pod socializmom vši enaki, in da bo vse, kar kdaj ima, "raztalano" med druge.

BOJ ZA OSVOBODITEV TOM MOONEYJA

Ako je imel newyorski župan Jim Walker namen spraviti zadevo Tom Mooneyja in njegovo borbo za svobodo na javno rešeto, je cilj dosegel. Glavni pravni zastopnik Tom Mooneyja je Frank P. Walsh, ki je mnogo boljši odvetnik kakor pa župan Walker, toda ne uživa med ljudstvom toliko zanimanja kakor "Jimmy". Californijski govor Ralph je Walkerju in drugim obljuhobil, da bi izrekel odločitev v zadevi Mooneyjeve osvoboditve enkrat marca prihodnje leto. Tom pa bo seveda ostal v ječi, dasi je zdaj tudi James Walker opozoril ameriški svet, da je bil Mooney obojen po krivem in da je oblast organizirala proti njemu lažnjive priče, kar je zdaj popolnoma dokazano. Za osvoboditev Mooneyja delujejo vse napredne delavske organizacije in liberalni krogi. Na tej sliki od leve na desno so, odvetnik Frank P. Walsh, Tom Mooney in Edward Nockles, tajnik čikaške delavske federacije.

"USTAVNA" DIKTATURA V JUGOSLAVIJI

Piše Ivan Jontez, Cleveland, O.

(Ivan Jontez je bil v Jugoslaviji več mesecov. Povrnili se je v Ameriko koncem novembra. L. Razmere v Živkovičevi Aleksandrovi deželi je torej opazoval od blizu in piše o njih na podlagi dejstev ter svojih izkušenj.—Uredništvo.)

Dne 6. januarja 1929 je jugoslovanski kralj Aleksander suspendiral ustavo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in uvedel diktaturo. Ta svoj korak je "opravčeval" z "nevarenostjo", ki je grozila "njegovemu narodu in državi" vsled strankarskih razprtij, ki so довeli do smrtonosnih strelov v narodni skupščini. To je bil seveda le izgovor, kajti prav vzrok temu koraku je bila ideja Velike Srbije, ki sta jo kralj in njegov pomočnik Živkovič hotela uresničiti. To je postalo jasno, ko je kralj z dekretem spremenil uradni naziv države SHS v Jugoslavijo, razdelil državo v devet banovin in uvedil strogo centralizacijo. Tega seveda diktatorja niso hotela priznati ter sta se izgovarjala, da sta izvršila preobrat samo in edino, da zato, da državo rešita "nevarenosti in propaganda" in da so njune reforme edina resilna pot iz političnega kaosa, ki je grozil uničiti mlačo državo. Pri tem so ju vodili "najčistejši" nagibi, kakopak, ljubezen do naroda in države in pa čista, visoka "nacionalna zavest".

Diktatorska vlada generala Živkoviča je vladala z želesno pestjo. Kdorkoli se ji je upiral je moral v ječo. Ugovori in protesti niso bili dovoljeni. Politične stranke so bile razpuščene, prav tako razna politična in tudi prosvetna društva in prizaneseno ni bilo niti telovadnim organizacijam. Slednje, razpuščata "regionalnih, plemenskih ali verskih osnovnih temeljnih telovadnih organizacij" je izvalo prelom med slovenskimi klerikalci, ki so do tedaj zagovarjali novi režim in imeli v Živkovičevi vladni tudi svoje zastopnike, in diktaturo, kateri so poslej dosledno nasprotovali. To seveda ni izpremenilo dejanskega stanja in diktatura je šla svojo pot brez ozira na levo ali na desno. Sloboda govora, tiska in združevanja je bila popolnoma omejena. Početja diktatorske vlade ni smel nihče kritizirati; kdor si je to dovolil, se je s tem izpostavil nevarnosti, da ga spravijo v beograjsko "Glavnjačo", kjer so puškinimi kopiti mehčajo trde glave političnih nezadovoljnjev, najsi že bodo iz vrst meščanov ali delavstva. Mnogi so vse to izkusili.

V svojem manifestu z dne 6. januarja 1929 je kralj obljubil, da bo vrnil narodu vse njegove ustanove svobodščine. Nova vlada si je nadela nalogu, voziti državni voz dolej, dokler se ne sestane nova

"Nova doba."

Sestavljenja je bila nova, širša "nacionalna" vlada, s katero so bili pritegnjeni tudi zastopniki slovenskih demokratov, katerih glasilo "Jutro" je znano kot petoliznički zagovornik obstoječega režima, in brev Samostojne kmečke stranke. Nova vlada si je nadela nalogu, voziti državni voz dolej, dokler se ne sestane nova

zavode, kamoli banke, ki so jedva še plavale na površju. Vmes je posegla vlada in oddela ustavitev izplačil vlagateljem in s tem začasno rešila denarne zavode. Državni vrednostni papirji pa so kljub vsem zagotovilom z strani vplivnih osebnosti, češ, da so absolutno varni, dalje padali in dosegli izredno nizke točke. Vsakdo se je hotel iznebiti državnih obveznic. Vlada se ni vedela niti znala pomagati in njene zasilne odredbe so prinesle le začasno odpomoč. Prišel je novi

volilni zakon.

ki je prinesel splošno, neposredno in javno volilno pravico. Javno zato, ker je režim hotel kontrolirati volilce, da bi pozneje lahko izvajal nad njimi posledice. Političnih strank in društev, kakršna so obstajala pred nastopom diktature novi zakon ni hotel poznati. Vsaka stranka, ki bi se hotela udeležiti volitev, bi morala dobiti najmanj 60 predlagateljev v vsakem okraju v državi in postaviti svojega kandidata v vsakem okraju države; za slednje je potreben nadaljnih 200 podpisov volilnih upravičencev v vsakem posameznem okraju. S tem so bile vse jugoslovenske politične stranke nasilno izločene iz volilnega boja, kajti ni je bivše stranke, ki bi mogla premostiti te tehnične težkoče novega volilnega zakona. Zato so voditelji meščanskih kakor tudi delavskih političnih organizacij takoj izjavili, da se volilce ne bodo udeležili, ker jim je to bilo popolnoma onemogočeno. Napovedane volitve je opozicija takoj označila kot navadno farso, da se nasuje peska v oči inozemstvu; ustava sama in pa volilni zakon, ki popolnoma onemogoča volilcem svobodno izbiro in celo predpisuje volilni teror, sta zadostna dokaza za resničnost teh trditev. V opozicijo so prešle vse bivše stranke, tudi klerikalci, ki so se izprva ogrevali za diktaturo in bili zastopani v Živkovičevi vladni; izjema so bili slovenski demokratje, ki so dosledno zagovarjali režim ter se mu na vse mogoče načine skušali prikupiti, kar je le nov dokaz njihove breznačelnosti. Klerikalci so prešli v opozicijo predvsem zaradi razpusta njihove telovadne organizacije "Orla", ki se je moral, kakor vse slične organizacije umakniti "Sokolu kraljevine Jugoslavije". (Konec prihodnjic.)

SUŽENJSTVO V KENTUCKYJU

Na sedanji sodni obravnavi proti premogarjem iz Harlanovega okraja prihajajo na dan dejstva, ki glaso pričajo, da žive delavci in tež domeni slabše kot nekoč težni sužnji. Oblast, ki je pod kontrolo premogovniške kompanije, jim je vzel vse civilne svobodščine. Odrekli jim je pravico do unije, v kateri bi se mirno pognali za izboljšanje življenskih pravic, in ker jih je pritrivali v položaj, da so se moralno braniti proti nasilju, jih hoče zdaj spraviti v smrt ali vsaj za dolgo leži v zapor. Sodniki, čerifir in drugi v tistih krajih ne pustijo, da bi se kdo potegoval za večje plače in pravice mirno ali nasilno, kajti za koga ni, "naj gre drugam".—Na sliki je žena premogarja v Harlan County, Ky., katera priziva družino in moževico, ki znača od \$4 do \$6 na teden. Dela od tri do tri na teden. Kompanija mu plača \$2 na dan. Le malokdo zasluži več, mnogi pa celo manj.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Strkovna društva vsepovsod so zahtevala ureditev delovnega razmerja in države so ustanovile delavskovarstvene zakone. Delavska podpora društva so bila prva, ki so podpirala bolne in onemogli delavce; država je iz skrb, da bi ta društva, ki so bila po večini v socialističnih rokah, ne dobila še večji vpliv na socijalnim zavarovanjem. Prišli smo celo do takozванega državnega socijalizma.

X

O dobi, ko je razsajal prvi razdor med delavci.

Za spoznavanje te dobe bo prav, če citiramo avstrijskega zgodovinopisca, ki je orisal to dobo z markantnimi besedami.

V znameniti studiji, ki jo je napisal dr. K. Renner in je natisnana kot nekakšen doslov v 868 str. debeli knjigi "Der Wiener Hochverratsprozess", ki obravnava znano poročno obravnavo proti Andreju Scheu-ju, Heinrichu Oberwinderju, Johannu Mostu in tovaršem, beremo:

"Monarhizem, militarizem in kapitalizem so marširali po pogorišču demokracije, predvojne proletarijata so ječali v zaporih, buržuažija pa je skesan in hlapčevsko izpolnjevala želje gospodarjev držav. Nemško-francoska vojska l. 1870/71 je bila katastrofa za meščansko demokracijo kot je bila vojna l. 1866, ki je bil Kraljevi gradec grob nacionalne demokracije in nemškega edinstva. Res so se takrat ustanovile tri nacionalne države: Nemčija, francoska republika in kraljevina Italija, seveda drugače kot so si zamislili pogumno možje l. 1848. V Nemčiji je triumfiral Bismarkov cesarizem nad meščansko demokracijo, v Franciji so v krvavih bojih premagali združeni plemiči in meščani parisko delavstvo, ki se je vdignilo v komuni (od 18. marca do 29. maja 1871) v svrhu obrambe Pariza in Francije proti Prusom. Na trupilih proletarcev so ustanovili nacionalno republiko žitnega oderušta in denarne možnosti. V Avstriji pa se reakcija ni tako hitro ugnedila, kajti ministrstvo Potocki (aprila 1870) in Hohenwart (5. februar 1871) sta se moralni umakniti meščansko-parlamentarni liberalni vladi Adolfa Auersperga (26. nov. 1871). Sele pod Auerspergovim naslednikom Taafejem (1878) se je sesuila vlada veleburžuazije v Avstriji, glavno vsled kraha l. 1873.

Zrtve veleizdajniškega procesa so prišle iz zaporo, ko je bila izvrsena bitka pri Sedanu, in so nemške armade marsirale na Pariz; upor Komune se je pripravil. Iz ječe izpuščeni so našli nov svet pred seboj. Avstrija je bila končno veljavno ločena od Nemčije; velenemške demokracije, na kojo so se preje počitčno opirali, ni bilo več. Militarizem je triumfiral in kapitalizem je želil milijardne blagoslove. V trušču orožja se ni slišalo njih glasu, v veseljem razpoloženju kapitalističnega obogatjenja se ni mogla uveljaviti ideja socializma. Njeni apostoli niso našli odziva. Ko pa je pariska komuna nagnala prav mnogo stranu meščanstvu, in je razlivalo kapitalistično časopisje cele golide izmišljenih grozovitosti in strahov, postal je socijalizem vsakomur sumljiv, in začeli so se ga batiti. Vlade vseh držav so izrabljale to razpoloženje v svrhu najbolj nasilnih preganjanj delavstva in njegovih voditeljev. Bebel in Liebknecht sta morala po lipskem veleizdajniškem procesu v ječo; v Nemčiji so razpustili delavske organizacije. Avstrijska vlada seveda ni zaostajala. Že za ministrstvo Potocki, 30. julija 1870 so razpustili vse strokovna društva. Ministrstvo Hohenwart in Auersperg sta nekoliko omilila v početku preganjanja in v l. 1871 se je moglo začeti na novo ustanavljati strokovna društva, izobraževalna društva so oživelia, tudi produktivne zadruge — gibanje je bilo takrat povsem pod vtimom Lassallovih predlogov — so se ustanavljale v pričakovanju državnih podpor.

V Nemčiji je proletariat pravzaprav splošno zanicevanje in prokljeje socijalizma zdržalo, ga končno ločilo od demokratičnega križa buržuažije ter — dotedanje Lassallove in Eisenachove — na združevalnem kongresu v Gothis ujedinilo 27. maja 1875. V Nemčiji je bojujoči se proletariat našel v gotskem programu prvi svoj prapor in je od tedaj naprej pod vodstvom Bebla in Liebknechta klub vsem preganjanjem korakal od zmage do zmage. Nasprotno v Avstriji. Avstrijsko delavstvo je v teh nevarnih časih živilo v samih medsebojnih bojih in sporih, petnajst let se je porabilo za bratomorne prepreke, ki bi morali izginiti iz delavskega političnega življjenja, če se je hotelo kaj doseči. Socijalni demokratje niso obstajali več za vlade in parlament, tadi ne za odločitev v državni politiki, ampak le še za sodnike in žandarje.

(Dalje prihodnjic.)

"NIZKOTNA IN NESRAMNA PISAVA" TER SODBA "AM. SLOVENCA"

"Amerikanski Slovenec" z dne 3. decembra ima dolgo počilo z naslovom "O proslavi praznika jugoslovenskega ujedinjenja", v katerem pravi, da je bilo pisanje "Proletarca" o pripravil za to proslavo nizkotno in nesramno.

Urednik katol. posili dnevnička je napisal do trditev tjavendan. Če bi malo pomisli, bi vedel, da "Proletarci" zagovarja in propagira zedinjenje Jugoslovanov od kar izjava, in da so bili socialisti v jugoslovenskih deželah prvi, ki so se izrekli za združenje jugoslovenskih dežel na Balkanu. Nihče se ni boril za demokratično federativno republiko, toliko kakor socialisti in nobena struja ni bila deležna vsled tege toliko preganjanja kakor delavsko gibanje.

S kako pravico se zdaj postavlja "Am. Slovenec" s "pravnim jugoslovenskega ujedinjenja"?

Z isto, kakor se je do vstopa Amerike v svetovno vojno navduševal za Franc-Jožefovo žolto monarhijo. Amerikanski Slovenec je bil namreč pod Habsburško marelko dokler je neslo, zdaj pa sili pod kišobran Karadžorževičev. V tem je vsa politika tega čudnega dnevnika, ki trdi, da je najstarejši slovenski list v Ameriki.

Kjerkoli narod čuti zedinjenje in je srečen v njemu, ga ni treba ustrahovati v žandarji in vojaštvom in mu vzeti vse državljanske pravice. Dokler ne

Kaj je s Stautem?

"Jugoslavija pometla s stranki", pravi naslov preko treh kolon na prvi strani v milwaukeeškem "Obzoru". V poročilu, ki obsegata nad pol strani, hvali "modri" ukrep jugoslovenske vlade z ozirom na proše volitve, končno pa opravičuje njihov balkanski značaj s citatom iz Tagesposte, da volilci v Jugoslaviji niso izolani. Poročilo navaja, da je bilo med kandidati 506 pristašev bivše radikalne (vladne) stranke, 272 pristašev bivše demokratske stranke, 164 bivših radičevcev, 20 bivših socialistov, 18 bivših slovenskih klerikalev, 33 pristašev bivše slovenske kmečke stranke itd. Torej sami bivši pristaši bivših političnih strank in zdaj pa pristaši stranke generala Živkovića in kralja Aleksandra. **Ali to niso "strankari"?**

Tudi Mussolini je pomel s "strankari". Ako Mr. Staut smatra, da je fašistična politika jugoslovenske vlade vzorna, potem mora enako iskreno odravati tudi Mussolinijevu pometanje s "strankarji".

"Obzor" se veseli, češ, da bivše stranke z bojkotiranjem volitev niso uspele. Ako se hčere urednik potruditi, naj v Proletarci prečita okrožnice, kakršne so cirkulirali vladni funkcionarji med podrejenimi uradniki, pa bo videl, čemu se je žandarski vladni posrečilo prigati na volišče nad 50 odstotkov volilev. In mnogi celo dvomijo v resničnost vladne

Na slike je kitajski vojak, kakršni so se upirali Japoncem v Mandžuriji. Bitke so se vrstile v mrazu mnogo stopinj pod ničlo. Ta kitajski vojak je dobro oblečen, ima suknjo iz kozje kože, ali z ozirom na orje in izvezbanost so japonski vojaki visoko nad kitajskimi. Mandžurijo so z luhkoto vzel.

POROČIL O DOGODKIH POGREŠAMO

Ali je imel vaš klub shod, predstavo, ali kakko drugo prireditev?

Ali so se vrstile v vaši naselbini kake druge zanimive prireditev?

Kdo so socialistični kandidatje v vašem mestu ali okraju?

Koliko glasov je dobila zadnjič socialistična lista?

Ali skrbite, da je vaše glasilo zadostno in pravočasno obveščeno o vsem, kar se dogaja važnega v naselbini?

"Proletarci" sicer ne primanjkuje dopisov, je pa v njemu premalo poročil o stvareh, kakršne omenjamamo prej.

Pričajte DOSTIKRAT, TOČNO IN KRAJKO, da bomo lahko nudili pregled vsega, kar se dogaja VAŽNEGA med našim delavstvom.

statistike, druge kontrole pa na voliščih sploh ni bilo.

Mi sicer ne vemo, koliko bivših "socialistov" je kandidiralo na vladni listi, vemo pa, da so socialisti volitve bojkotirali, ker sploh niso bile izraz ljudske volje, nego le vladne politike ter slepilo inozemstvu.

Knjigovni vestnik

"Svoboda", 11. številka prima razpravo "Hebrejski prerok" od M. Beera, ki je prav poučna in zanimiva. Golouh piše o mandžurskem sporu in o Društvu narodov, Cvetko Kristan pa o Erfurtskem programu. Čufar ima pesmico: "Deložacija". Hermyna zur Mühlberg v prevodu I. Vuka lepo povest: "Brodolomci". Li Kiang je napisal črtico: "Kmet tajikaj". Roman Pantalejeva v prevodu Mile Klopčiča: "Ura", je končan. Društveni in drugi pregledi so prav bogati.

Revijo "Svobodo" se naroča pri "Proletarci". Stane en dolar na leto.

Ameriški družinski koledar letnik 1932

Ameriški družinski koledar letnik 1932 je deležen mnogih počeval v vsebinu in slikah. Čitatelji v velikih centrih, kot so Cleveland, Chicago, Milwaukee itd., so sprejeli ta letnik enako prireno kakor prejšnje, o gradivu in tehniki na pravijo, da je že boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Mnogi, ki so se prvotno bali, da ga bodo vsled velike depresije s težavo razpečali, so ga naročili že drugič. Eni, ki so uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejni koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavskih načel, je še boljše kakor v prejšnjem Koledarju. Številna so naročila v pohvale tudi iz manjših naselbin.

Na jubilejnem koncertu "Zarje" dan 26. nov. v Slov. narodnu v Clevelandu smo se uverili, da se idej ne more pogaziti. Ta zbor, ki je bil ustavovljen pred 15 leti v organizaciji delavsk

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Ko je suženjstvo izginilo iz starega sveta in se umaknilo mezzi, je bila revolucija velika. In gotovo je bilo krščanstvo izmed najmočnejših činiteljev, ki so razdejali suženstvo. Danes gre za to, da se nadomesti mezda z nečem drugim, morda z deležem delavca od dobička. Zakaj ne bi krščanstvo poizkusilo te nove akcije? To je usodepolno, bližajoče se dviganje demokracije je nova faza človeške zgodovine; jutrnja družba se že poraja. Rim ne more ostati brezbržen vprito tega; pačevščina se mora v tem sporu postaviti na eno stran, če noče kakor nerabno kolesje izginiti s sveta.

S tem je dokazana upravičenost katoliškega socializma. Če se prepričajo socialistične sekte na vseh straneh s svojim reševanjem za srečo ljudstva, mora cerkev nastopiti s svojim načinom. Tukaj pa se prikazuje novi Rim; tukaj se dviguje razvoj v neskončnem upanju do krasne pomlad. Dognano je, da nima katoliška cerkev načeloma nič zoper demokracijo. Treba je le, da se vrne k svoji evangelijski tradiciji, pa lahko zoper postane cerkev sirošašnih in preprostih in ustavnih vesoljno krščansko občino. Njeno bistvo je demokratično. Ce se je postavila, ko je nastalo iz krščanstva katoličanstvo, na stran bogatih in mogočnih, je žrtvuoča svojo prvo pravo čistost, slušala le potrebo samoobrambe. Ce bi toraj zapustila na pogin obsojene gospodijoče razrede, da se vrne k ljudstvu nesrečnih, bi se enostavno zoper približala Kristusu; pomladbi bi se in se očistila političnih kompromisov, katerim se je morala vdati. V vsaki dobi se je znala cerkev uklanjati razmeram, ne da bi se količaj odrekla svoji neomejenosti; svojo samovlado ohranjuje, le to trpi, česar ne more preprečiti, pa potrežljivo čaka — tudi če ima trajati stoletja — na uro, ko postane zoper vladarica sveta. Ali ni, da ima ta ura biti sedaj, v bližajoči se krizi? Iznova se bojujejo vse sile za posest ljudstva. Odkar sta napravili sloboda in izobrazba iz njega moč, bitje, ki zavestjo in voljo zahteva, ga hočejo imeti vse vlade; potom ljudstva in če je treba z ljudstvom hočejo vladati. Socializem je bodočnost, novo vladno orodje. In vse špekulira s socializmom: Na svojih tronih se gugajoči kralji, meščanski poglavari nemirnih republik, častihleplni voditelji strank, ki sanjajo o moči. Vsi so složni v tem, da je kapitalistična država povratnik v poganski svet, k trgovini s sužnjimi; vsi govore o tem, da se mora stresti ostudni železni zakon, ki izpreminja delo v blago, podlegajoče ponudbi in tržni potrebi, ki računa mezzo natančno po tem, kar potrebuje delavec neobhodno za svoje življene, da ne umre od lakote. Toda zlo narašča, delavce trinči beda in obup, v tem ko se preko njihovih glav nadaljujejo diskuzije, križajo sistemi in se dobra volja izčrpava s poizkusi varljivih zdravil. To je cepetanje na eni točki, to je blazna osuplost, ki nastaja navadno pred bližnjimi, velikimi katastrofami. In z ostalimi vred stopa katoliški socializem enako ognjevitno kakor revolucionarni na plan in hoče zmagati.

Potem je sledila študija o stremljenju katoliškega socializma po vsem svetu. Prav poselno bi bilo opažati, da postaja boj tem živahnjejši, če se vrši v deželi, ki še ni popolnoma podvržena krščanstvu. Tako na primer med narodi, pri katerih stoji katolicizem zoper protestantizem. Tam se bojujejo duhovniki z izredno strastjo za svoje življene in branijo pastorjem posest ljudstva s pogumnimi naskoki, z drznimi demokratičnimi teorijami. Na Nemškem, v klasični deželi socializma, je bil škof Ketteler med prvimi, ki je govoril, da je treba bogatinom naložiti davke; in potem je ustvaril obširno agitacijo, ki jo danes vodi vsa duhovščina s pomočjo društva in časopisov. Na Švicarskem je monsinjor Mermilliod tako energično zagovarjal revere, da nastopajo ondotni škofi zdaj skoraj skupno z demokratičnimi socialisti; nedvomno upajo, da jih izpreobrnejo na dan delitve. Na Angleškem, kjer socializem bolj počasi napreduje, je kardinal Manning dosegel znatne zmage; ob velikanski stavki se je postavil na stran delavcev in je povzročil poljudno gibanje, ki ga označujejo pogoste izpreobrnitve. Predvsem pa je triumfiral katoliški socializem v Ameriki, v Zedinjenih državah, v tej čisto demokratični okolici, ki je prisilila škofe kakor monsinjora Irelanда, da so se postavili na celo delavskim zahtevam. Tam je videti, kakor da ima vzklik povsem nova cerkev; še je nejasna, ali njena moč prekipeva in navdaja jo neizmerno upanje, kakor da že gleda jutrišnjo zarjo pomlajenega krščanstva.

Ce se tedaj prestopi v Avstrijo in Belgijo, med katoliške narode, se opaža, da se meša prvi katoliški socializem z antisemitizmom in da nima v njem prave, določene barve. Napsproto pa se ustavlja in gine vsako gibanje, čim se pride na Španijo in v Italijo, v stare dežele vere. Španija je vsa izročena nasilstvu revolucionarjev; njeni neubogljivi škofi se zadovoljujejo s tem, da treskajo proklet-

stvo proti nevernikom kakor v dnevih inkvizicije. Italija je vsled tradicije, ki onemogoča iniciativi in jo sili na molk in rešpekt, vseokrog svete stolice negibčna. Na Francoskem pa se vodi boj živahno dalje, ali ponajveč je le boj idej; vojna je izkratka naperjena proti revoluciji in bilo je videti, kakor da je treba le preobnoviti nekdano organizacijo monarhičnih časov, da se vrne zlata doba.

Tako je postal vprašanje delavskih korporacij zadeva, okrog katere se vrši vse, kakor da je ona vesoljno sredstvo zoper vse nadloge delavcev. Ali vse je oddaljeno od zedinjenja; oni katoličani, ki odklanjajo vmesjanje države, pa zagovarjajo čisto moralično akcijo, zahtevajo svobodne korporacije; rugi pa, mladi, nepotrežljivi, na delovanje odločeni, zahtevajo obligatorične, državno priznane in varovane korporacije s potrebnim kapitalom. Zlasti vikont Philibert de la Choue je vodil z besedo in s peresom živahen boj v prid obligatoričnim korporacijam. Na svojo največjo žalost še ni mogel pripraviti papeža do tega, da bi se bil odkrito izjavil, če imajo biti korporacije splošne ali zaključene. Po njegovem mnenju je bila le od tega odvisna usoda družbe — mirna rešitev socialnega vprašanja, ali pa vse uničujoča katastrofa. Pravzaprav je dospel vikont do državne socializma, dasi ni hotel sam sebi priznati te.

Dasi ni bilo edinstva, se je vendar vzdržala agitacija; delali so se poizkusi, ki so imeli malo uspeha, snavola so se konsumna društva, družbe za delavska stanovanja, ljudske banke, vseskozi poizkusi bolj ali manj zastrtega povračanja v nekdanjo krščansko občino. Upanje bojevite katoliške stranke pa je naraščalo od dne do dne sredi zmenodnosti današnje dobe, sredi nepokojnosti duhov in političnih težav, do slepega prepričanja, da bo vlada sveta kmalu zoper njena.

Drugi del knjige se je zaključil s sliko duševne in moralične netečnosti, proti kateri se bojuje stoletje. Množica delavcev trpi, ker ji je bilo premalo dodeljeno, pa zahteva, da se ji zagotovi pri novi delitvi vsaj vsakdanji kruh; ali videti je, da tudi privilegirani razred ni veliko bolj zadovoljen. Pritožuje se zaradi praznote, katero je z uporabom osvojenih razum in razširjeni duh. To je bankrot socializma, pozitivizma in same znanosti.

Duhov, ki jih razjeda potreba po absolutnem, so siti tega tipanja, te počasnosti vede, ki pripušča edino le dokazane resnice. Strah pred skrivnostnim jih zoper grabi; oni potrebujejo popolno, neposredno sintezo, da morejo mirno zaspasti. Potri, razdraženi, besni vsled misli, da ne bodo nikdar vedeli vsega, padajo spotoma zoper na kolena; ljubiš jim je Bog in z versko formulo potrjeno neznamo. Zares, do današnjega dne ne zadovoljuje znanost ne naše žeje po pravčnosti, ne naše zahteve po gotovosti, ne naše starodavne predstave o sreči, ki je v nadaljnem življenju, v večnih užitkih. Ona dovoljuje svetu abecedariti, vsakemu prinaša le strogo, solidarno dolžnost, da živi, da ostane enostaven čimljelj vesoljnega dela. Kako razumljiv je upor vseh src, hrepenje po krščanskih nebesih z njih lepimi angelini, polnih svetlobe, glasbe in diša! Oh, če je mogoče poljubovati svoje mrtve, pa si reči, da jih zoper najdemo, da bomo imeli z njimi novo življenje slavne nesmrtnosti! Ce je mogoče dobiti to gotovost od najvišje Pravice, ki bi človeku pomagala prenašati gnušobo zemeljskega življenja. Ce je s tem mogoče ubiti strašne misli na Nič, uti grozni predstavi o poginu samega sebe in končno najti mir v nemomjeni veri, ki odmakne srečno rešitev vseh problemov usode do jutra po smrti! Te sanje bodo narodi še do go sanjali. To nam tudi razlagajo, zakaj da se je ob koncu tega stoletja vsled prevelike razdraženosti duhov, pa tudi vsled silnega nemira, v katerem živi človeštvo, ki nosi v sebi že nov svet, zoper prebudilo versko čuvstvo. Nepokojno je, trepeče za novimi idealni in za neskončnim, zakon morale zahteva in gotovost višje pravčnosti. Vere lahko izginejo; versko čuvstvo ustvari nove, celo s pomočjo znanosti. Novo vero! Novo vero! Pa kaj se ne pripravlja staro katoličanstvo na to, da začne na tem svetu, kjer se zdi, da mora vse pospeševati ta čudež, nanovali kajit, poganjani mlado zelenje in se odevati s povsem svežim, prebujenim cvetjem?

(Dalje prihodnjiči.)

"Po vetrju plašč obrača"

V mariborski "Dejavski politiki" je notica pod gornjim naslovom, katero tu ponatiskujemo zaraditega, da pokažemo, po kakih ovinkih more še ta ali oni list v Jugoslaviji vreči nekoliko kritike na hlapice, ki se plazijo po trbuhi pred vladajočimi:

"Poznal sem človeka, lep človek, vlijeden in gibčen kakor jegulja. Poznal sem ga dvajset let. V Avstriji je bil nemškutar, dasi niti nemščine ni govoril. Naročen je bil na nemško-nacionalni list. V Jugoslaviji je bil naročen na dnevnik, toda vedno tiste stranke, ki je bila na krmilu. Vedno je zagovarjal stranko v sedlu. Drugih principov, načel, interesov sploh ni poznal. Tako je živel leta in leta, dokler ni umrl. Mož je bil pač avtomat, ne pa samostojen — človek. So pač tudi takci ljudje na svetu, a to življenja ne izpremeni. Zakoni življenja so temeljitejši — so zakoni."

KREG NA RUMUNSKEM DVORU

Kralj Karl je ni odnesel od svoje zahteve, da mora njegov brat Nikolaj pustiti "plebejko" Jane Luciu Deleti, s katero se je poročil. Vrhovno sodišče v Bukarešti je na kraljevo zahtevo poroko "legalno" razveljavilo. Nikolaj je v to žensko zaljubljen in bčita bratu kralju, da je on celo zapustil svojo ženo ter živel s plebejko, in da je bil vselež tega izgnan iz Rumunije. Na slike na desni je Nikolaj, v sredini njegova žena, ki se je ločila od nekega oficirja, in na levi njuna prijateljica.

Po obletnici odkritja spomenika Ivanu Cankarju

Detroit, Mich. — Pred dobrim letom dni je bil na Vrhniku odkrit spomenik slovenskemu duševnemu velikanu Ivanu Cankarju. Bil sem navzoč na slavnosti odkritja spomenika, čemu se je, niso udeležili v masi ter protestirali? Ali jim je manjkalo poguma?

Ponosni so bili na s. Stukelna, kateri je A. Jurco na sestanku v Ljubljani filozofično kritiziral in pobijal odkritje. Ako bi kritika zoper mene niso bili zelo slab, izkazali. Ako se niso strinjali s sporedom na slavnosti odkritja spomenika, čemu se je, niso udeležili v masi ter protestirali? Ali jim je manjkalo poguma?

Ali s. Stukel je izvolil le

mene kritizirati, ne pa druge takoj ali tam, ki so vodili akcije za zbiranje prispevkov. Ali me je kritiziral raditega, ker sem socialist? Ali mogoče izkazal, da je zelo slab? Ali je kritiziral drugega vzroka? Vsa taka kritika zoper mene niso bili drugega kakor užaljeno samoljube sodrugov v Ljubljani, ki so enako kakor drugi Ljubljanci žeeli spomenik v Ljubljani in ne na deželi oziroma na Vrhniku.

Delavci širom Amerike, storili smo svojo dolžnost, kar se spomenik tiče. Nismo pa še dokončali dolžnost, katera je zapovedana v širjenju del naših pisateljev. Potrudimo se, da pridejo Cankarjeve knjige v vsako slovensko stanovanje tudi v Ameriki. Dobite jih po tržni ceni pri Proletarju.

Le narod, ki čita in ve kaj čita, bo vedel, čemu slavi svoje učitelje s spomeniki, in letak narod bo sigurno napredoval.

Računsko poročilo bo podano v prihodnji številki.

Anton Jurca.

Najboljši jugoslovanski socialistični list je "Proletar". Prinaša članke, razprave in pregled delavskih gibanja po svetu ter opise aktivnosti v naših naselbinah na polju socialističnega in kulturnega dela.

Priredbe klubov
J. S. Z. in drugih soc. organizacij

DECEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Domača zavaba kluba št. 37 JSZ v soboto 12. decembra v S. S. Turn Hall.

BRIDGEPORT, O. — Zborovanje vzhodnoameriške konference v nedeljo 20. decembra v društveni dvorani na Boydsville.

CHICAGO, ILL. — Dne 31. decembra zavaba klubova št. 1 v Lawndale Masonic Temple.

JANUAR.

CHICAGO, ILL. — V soboto 1. januarja velika maškarada soc. organizacij okraja Cook v Ashland auditoriju.

CLEVELAND, O. — Dramski odsek kluba št. 27 JSZ vprizari v nedeljo 31. jan. Gorkijev drama "Na dnu".

FEBRUAR.

BRIDGEPORT, O. — Priredba klubova št. 11 JSZ na pustno soboto 6. februarja.

CHICAGO, ILL. — Dramski predstava kluba št. 1 v nedeljo 7. februarja v dvorani ČSPS.

MAREC.

CANONSBURG, PA. — Konferenca JSZ za zapadno Penns v nedeljo 27. marca v dvorani druž. Postojanka Jema SNPJ.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V soboto 2. aprila prireditev kluba št. 1 v dvorani SNPJ. Varijetni spored izvaja angleški odsek kluba.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 24. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 10. aprila koncert "Zarje".

MAJ.

MILWAUKEE, WIS. — Promocijska proslava kluba št. 37 JSZ v nedeljo 1. maja v S. S. Turn dvorani.

CLEVELAND, O. — Dne 1. maja prvična slavnost v Slov. nar. domu.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

"Prav rad priznam, da je vaš izmed jugoslovanskih res najboljši koledar. Vaša cena za tako knjigo ni pretirana * * *

Gornje je iz pisma znanega rojaka, ki ima v literaturi veliko znanje.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

je knjiga, ki med Jugoslovani v Ameriki v publikacijah te vrste nima primere. Ako si Am. druž. koledarja letnik 1932 še niste naročili, storite to čimprej.

ZA VEČJA NAROČILAZNATEN POPUST

Pri razpečavanju koledarja si brezposelnih nekaj centov lahko prislužijo. Posvetujte se s tajniki klubov ali društev, kateri so naročili koledar, ali pa pišite za informacije upravnosti.

BOGATA VSEBINA. LEPE ILUSTRACIJE. KNJIGA, KI JE VREDNA SVOJEGA SLOVESA.

STANE VEZANA V PLATNO \$1. NASLOVITE:

PROLETAREC, 3639 W. 26th ST. CHICAGO, ILL.

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

Proletare

NO. 1265

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL., DECEMBER 10, 1931.

Telephone: Rockwell 2864.

VOL. XXVI

What They Need

What the sick nations need is larger inoculations of Socialism. This would bring them out of their convulsions and make them whole.

In many of the European countries the Socialist movement is very strong. The international Socialist congress which took place at Vienna some time ago, with its tremendous and impressive pageant, was an earnest of what is to come. Socialist majorities will mean socialized countries. And socialized countries will mean co-operation between nations as well as co-operation within nations.

Co-operation between countries will abolish war.

Co-operation within countries will abolish poverty.

The two greatest evils will thereby be banished, and innumerable other evils will follow them into oblivion. The human race will be released from slavery to material conditions and will at last have an opportunity to live, rather than to spend nearly all its time in "making a living".

And how will it live? There will be plenty of work left for idealists to do in showing it how to live. It has been objected by anti-Socialists that under Socialism the people, having plenty of leisure, will not know how to spend their leisure time to advantage. That is what the idealists will have to show them. It will be quite in order for them to enjoy themselves in wholesome ways, but it will also be in order for them to develop all their higher qualities and produce a super race of human beings.—The Milwaukee Leader.

Who Is To Blame?

It's a great world we are living in. To put it correctly, we are a queer lot living in this great world.

A workingman is urged to buy a home. He does it, and he takes pride in it. Then the Hoover "prosperity" hits us and the workingman loses his job. Next, he has no income and he can't pay his taxes. Then the home is sold for taxes and he loses all he has. In other words, he buys a home of which he is proud; he loses his job and he can't pay rent and he becomes an object of charity; or he steals and is sent to jail; or he commits suicide and ends it all. And all this happens while there are over 500 men in the United States with an individual income of more than \$1,000,000 per year.

Who is to blame? Go take a look in a mirror and you'll see the guilty one.

—The Labor News.

The Virginia Campaign

Understand that the entire Socialist campaign in Virginia cost \$600. It was money immensely well spent. A poll tax in hard times cut our expected vote in Hopewell; even so in various election districts there and in Richmond we are now the second party, entitled to election officials! And we got 16 per cent of the total vote! Besides all that we cannot neglect the new industrial areas of the South especially because the race issue is so acute. That is precisely where we are needed. My congratulations to the Virginia comrades.—Norman Thomas.

Two Good Reasons

One of the reasons why nearly all our elected servants are opposed to the public ownership and operation of public utilities is because they know their limitations better than the public which elected them. The other is that they can't go counter to the public utility interests which paid for their election.

—American Guardian.

Heirs of Time

Not ermine-clad nor clothed in state,
Their title-deeds not yet made plain,
But waking early, toiling late,
The heirs of all the earth remain.

Some day, by laws as fixed and fair
As guide the planets in their sweep,
The children of each outcast heir
The harvest fruits of time shall reap.

Some day, without a trumpet's call,
This news will o'er the earth be blown:
"The heritage comes back to all!
The myriad monarchs take their own!"

—Thomas Wentworth Higginson.

By worker is meant a person who contributes something toward making life on earth possible, liveable and enjoyable.—A. G.

God pity Capitalism! It's dying from a combination of obesity and mal-nutrition.—A. G.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

One of our active workers of Waukegan, Ill., was married on Sunday Nov. 29. Of the younger folks he was undoubtedly the most active in that community. He was capable of doing many things, on the stage and off, and has a delightful voice. We are happy that Vincent Pink was one of our leading young comrades and are among the many to wish him happiness. Unfortunately we were unable to respond to his invitation to witness the ceremony because of our engagement in Chicago. Our regards are genuine and since we know the qualities of Comrade Pink we feel satisfied that his wedded life will bring him an abundance of harmony and pleasantness.

Look into any Slovene locality and inquire for the most active and sincere men and generally the fingers will point to members of our organization. It is certainly gratifying to know that the leaders, most of them educated by experience, subscribe to the Socialist principles. This shows that the working class thoughts can be grasped by sincere workers. Too often workers expend their individual ability for other purposes. However, unless organized in a workers organization such descendants never amount to much. Our young leaders can be proud of their affiliation. It is a sacrifice at present, which can be turned into an asset when our society is complete.

The Illinois State Legislature is holding a special session in the hopes that they may be able to untangle the financial chaos of Chicago, Cook County and the State in general. Before it are also appeals to help the needy and unemployed but it is doubtful if any action will be taken at this session for unemployed. The lawmakers are more concerned about saving the almighty dollar for the bankers than they are to save the lives of the workers who will freeze and starve this winter. For the first time in many years a socialist voice was heard in the committee chambers in Springfield when Comrade Lafin urged emergency measures to help the needy and oppressed.

Another year will have come to a close pretty soon. A year in which the workers paid more severely than ever before for their lack of unity, knowledge and organization. A year in which the Socialist Party has made vast gains in its number on the political, educational and industrial fields, but nowhere near the gains it should have made to combat the evils. But the rise though not rapid

THE GHOST WALKS!

Reprinted from The Milwaukee Leader.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

On Wednesday December 16 the English Division of branch No. 1 JSF Chicago will hold its regular meeting at the lower SNPJ Hall. Election of officers and other important business is to be transacted. Several members will give reports on selected subjects. After the meeting a social will take place. All members are urged to be present and invite their friends.

The SNPJ District Federation of Chicago will sponsor a Christmas Party and program for its juvenile members on Sunday 20 at the SNPJ Auditorium. The program will consist of local talent and a three-act play, "The Snow Maiden", produced by the students of the Pioneer Slovene school. The committee in charge of this affair promise a real treat for the young folks and the elders as well, as a dance with refreshments has been provided for. Admission tickets are 25c for the afternoon performance which includes your admittance for the dance. Tickets sold at the door in the evening will be 50c.

The Book Department of Proletare has just received a new supply of "Dynamite", the story of class violence in America by Louis Adamic. It is a history of racketeering and labor struggles in the American Labor movement and sells for \$3.50. Several copies of Upton Sinclair's latest novel, "The Wet Parade", has also reached our office. This book deals with liquor drinking and the enforcement of the Eighteenth Amendment. The price of this novel is \$2.50. Order them from Proletare. They make a suitable gift for a friend.

In Bridgeport, Ohio, the conference of branches and lodges affiliated with the Educational Bureau JSF of eastern Ohio and W. Va. will meet at Boysville Sunday December 20. It

is important that a full representation of delegates attend as various problems and organizing activities will be discussed.

The concert of Sava is now over and the next entertainment of branch No. 1 JSF Chicago will be the Silverstein Eve. dance on Thursday December 31 at the Lawndale Masonic Temple located at W. 23rd St. and Millard Ave. Each year on this night our comrades and friends get together and enjoy themselves. This year will be no exception. The committee plans for a real night of celebration and Johnny Kochev's boys will see that both young and old will be supplied with waltzes and polka's as well as the latest steps in dancing. In the meanwhile all comrades are urged to push the sale of advance tickets at the price of 35c. Admission at the door will be 50c.

Two days later, Saturday evening January 2, a grand masquerade ball is scheduled for the benefit of the Cook County Socialist party. It will be held in the Ashland Auditorium. We call attention of our comrades and friends from Chicago and vicinity to reserve that evening for this grand affair. \$500 worth of prizes will be awarded. Some of the greatest artists who will be then in Chicago will participate in the program. The famous Sol Wagner's orchestra will play concert and dance music. Tickets in advance sell for 50c, at the door 75c, including wardrobe.

On January 31 we in Chicago will have an opportunity to hear a brilliant socialist speaker, Comrade Reinhold Neibuhr, one of the editors of the World Tomorrow. You should not miss this opportunity. The place and time of the lecture will be announced in the near future.

Pioneer Lodge No. 559 SNPJ of Chicago cordially invites the Slovenes and friends to their dance Saturday December 12 at the SNPJ Hall. Ten cents will be the admission charge for an evening of frolic and entertainment. Everybody Welcome!

Recently in Nanticoke, Pa., a group of Socialist sympathizers got together and organized a branch of the JSF. Fourteen members joined the night of this meeting and comrade John Vitez, formerly of Detroit, was elected secretary. We greet them with best wishes in their undertakings and future activities.

Down the Line

The telephone operator's call was answered by a baby's voice. "Isn't your mother there?" inquired the operator.

"No."
"Isn't your big sister there?"

"No. There's nobody here but grandma and me and the cat. Grandma can't hear and the cat can't talk."—Exchange.

A Flying Chance

"So Maud is taking a chance in the matrimonial market?"

"Yes, taking a flyer, so to speak. She's going to marry an aviator."

—Boston Transcript.

All Out

"Did you rescue your poor friend who was captured by cannibals?"

"Unfortunately, when I arrived he had already been scratched off the menu."—Hummel, Hamburg.

FRAGMENTS

Given a race of beings, having like claims to pursue the objects of their desires, and given a world adapted to the gratification of those desires, and a world into which those beings are similarly born, and it unavoidably follows that they have equal rights to the use of that world.—Herbert Spencer.

Ideas go booming through the world louder than cannon. Thoughts are mightier than armies. Principles have won more victories than horsemen or chariots.—W. M. Paxton.

Will 1932 be remembered as the election year the boss couldn't tell his slaves not to come back November 12, if his candidate was defeated, because the plants had been closed since 1929 anyway?—The American Guardian.

You see, England is poor and must borrow from France because France is too poor to pay what she owes England.

—Milwaukee Leader.

Join the Socialist Party. It is your agency to fight your way out of the wretched collapse of capitalism to power, security and freedom.

If Voliva really believes the world will end in 1935, why doesn't he issue bonds to be paid in 1936?—M. L.

Perhaps the mushhead "liberals" will also help us to choose the proper candidate for President next year. They are neutral. They don't care which party skins us.

—The New Leader.

Socialism "recedes"

Socialism in Reading recedes, a foolish editor says. In 1927 the Socialists elected the mayor of Reading in a three-cornered contest. This compelled the enemy to get together on a fusion ticket. At the recent election there were but two candidates for mayor. Although the Socialist candidate was defeated, he polled 14,341 votes, as compared with 12,304 in 1927.

If Socialism keeps on "receding" in that manner, it will not be long before the enemy will be wiped out completely.

Under the law the fusion candidate had to run on two tickets, the Republican and the Democratic. He actually did that. As a Republican he polled 9,849 votes. As a Democrat he polled 7,486, making 17,335 in all. It was a brazen admission that there is no difference between the Republican and Democratic parties. In Milwaukee, the Republicans and Democrats hide behind the spurious label "Non-Partisan".

—Milwaukee Leader.

Good, and Therefore Bad

If the Capitalist brethren and their talking delegates in Washington had any sense, they would jump on Senator Couzens' plan for an unemployment reserve fund. The plan, which was worked out by Eugene W. Lewis, president of the Industrial Morris Plan Bank of Detroit, contemplates creation of an unemployment reserve through payment into a general fund of 1% per cent of the annual industrial payroll of the nation. The federal government would pay 30 per cent; the states would contribute, based on their industrial payroll; the employers would give 25 per cent and the workers 15 per cent.

All of this is of course eminently practical, sensible, and just, and consequently has as much show of being accepted by Washington as the proverbial snowball has in Hades.—The American Guardian.

Motors' Toll of Death

More people are killed in traffic accidents each year in the United States than die by homicide and suicide. In 1930 the number of men, women and children killed in automobile accidents was 32,500. In addition, about 1,000,000 received injuries varying from slight cuts and scratches to tens of thousands of cases which left the victim hopelessly disfigured and maimed. The economic loss each year from automobile accidents is now estimated at \$1,000,000,000.

Between 33,000 and 35,000 men, women and children will die in 1931 as a result of automobile accidents. This will be an increase over the toll in 1930, which was a 4 per cent increase over the toll in 1929, which was a 12 per cent increase over 1928, and so on.

—Current History.

Disarmament

The peace forces will have to hump themselves if they overcome the influences that are working against disarmament. Big navvies are always active. Lethargy and ignorance on the part of millions play into their hands. The National Civic Federation sends out a questionnaire and a leaflet designed to show that disarmament is dangerous on account of the menace of Russia. Jingos will wreck the disarmament conference of next February if it can. Yet the longing of the peoples of all countries for peace was never greater. If their wishes were translated into action by the diplomats, armies and navies would be scrapped.

The scrapping of armies and navies, it is true, would not necessarily end war forever, for new armies and navies could be produced. But the psychological effect would be wonderful. It would predispose the minds of the people toward permanent peace and make it easier to abolish the economic causes of war.

—The Milwaukee Leader.